

Työeläkelaitoksille

JOUSTAVAA ELÄKEIKÄJÄRJESTELYÄ KOSKEVIEN IKÄRAJOJEN TARKISTAMINEN

Hallitus on antanut eduskunnalle esityksen valtion eläkelain 7 ja 9 c §:n ja valtion perhe-eläkelain voimaanpanolain 4 §:n muuttamisesta (HE 136/91) ja esityksen laeiksi joustavaa eläkeikäjärjestelyä koskevien ikärajojen tarkistamisesta (HE 141/91).

Esitysten mukaan yksityisen sektorin työeläkejärjestelmässä ja kansaneläkejärjestelmässä sekä valtion eläkejärjestelmässä yksilöllisen varhaiseläkkeen ikäraja nostettaisiin 55 vuodesta 60 vuoteen ja yksityisellä sektorilla alennettaisiin osa-aikaeläkkeen saamisen ikärajaa 60 vuodesta 58 vuoteen.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.1992.

Tulopoliittisissa neuvotteluissa sovittiin, että hallituksen esittämiä lainmuutoksia ei tehdä. Jos eduskunta kuitenkin myöhemmin hyväksyy esitykset, siitä tiedotetaan uudella yleiskirjeellä.

ELÄKETURVAKESKUS

Seppo Pietiläinen

Pentti Koivisto

LIITTEET

Hallituksen esitykset 136 ja 141/91

Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi valtion eläkelain 7 ja 9 c §:n ja valtion perhe-eläkelain voimaanpanolain 4 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi valtion eläkelakia siten, että joustavaan eläkeikäjärjestelyyn kuuluvan yksilöllisen varhaiseläkkeen ikäraja nostettaisiin 55 vuodesta 60 vuoteen. Vastaava muutos on tarkoitus toteuttaa koko työeläkejärjestelmässä sekä kansaneläkejärjestelmässä.

Lisäksi ehdotetaan, että eläkkeen perusteena olevaan palkkaan luetaan työansiot niiden maksamisvuoden perusteella. Valtion perhe-eläkelain voimaanpanolakia ehdotetaan muu-

tettavaksi siten, että valtion niin sanottuun vanhaan perhe-eläkelainsäädäntöön perustuva oikeus hautausapuun ja hautauskustannusten korvaukseen lakkaa.

Lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan vuoden 1992 alusta lukien. Yksilöllisen varhaiseläkkeen ikärajan nosto ei koskisi lain voimaantullessa 55—59-vuotiaita eikä vuonna 1937 syntyneitä henkilöitä. Esitys liittyy vuoden 1992 valtion tulo- ja menoarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäksi sen yhteydessä.

PERUSTELUT

1. Nykyinen tilanne ja ehdotetut muutokset

1.1. Yksilöllinen varhaiseläke

Yksilölliseen varhaiseläkkeeseen on valtion eläkelain 9 c §:n 1 momentin (103/89) nojalla oikeus 55 vuotta täyttäneellä edunsaajalla, jos hänen työkykynsä huomioon ottaen sairaus, vika tai vamma, ikääntymiseen liittyvät tekijät, palveluksessaolon pitkäaikaisuus, hänelle työstä aiheutunut rasittuneisuus ja kuluneisuus sekä työolosuhteet, on pysyvästi siinä määrin alentunut, ettei hänen kohtuudella voida edellyttää enää jatkavan palvelustaan. Pykälän 2 momentin nojalla voidaan erityisestä syystä 1 momentissa tarkoitettujen edellytysten lisäksi työolosuhteita arvioitaessa ottaa myös huomioon julkisen hallinnon luonteesta johtuvat tietyille tehtäville asetettavat erityiset vaati-

mukset, jotka liittyvät yleiseen turvallisuuteen, henkilön omaan turvallisuuteen taikka työn vastuullisuuteen yleisen edun kannalta. Yksilöllinen varhaiseläke on saman suuruinen kuin edunsaajan täysi työkyvyttömyyseläke.

Hallituksen esityksessä eduskunnalle (HE 160/1988 vp) joustavaa eläkeikäjärjestelyä koskevien säännösten ottamisesta valtion eläkelakiin ja eräisiin siihen liittyviin lakeihin todettiin, että tavoitteena on toteuttaa valtion eläkejärjestelmässä yhdenmukaiset eläkkeellesiirtymisperiaatteet muiden eläkejärjestelmien kanssa. Keinoina näiden tavoitteiden toteuttamiseen oli sisällyttää valtion eläkejärjestelmään uusina eläkemuotoina yksilöllinen varhaiseläke, varhennettu vanhuuseläke ja osa-aikaeläke, mitkä oli jo toteutettu yksityisellä sektorilla. Tavoitteena oli, kuten yksityisellä sektorillakin, että jokainen henkilö voisi määrättyissä rajoissa valita hänelle itselleen parhaiten soveltuvan

eläkemuodon ja että yksilölliset tekijät pystyttäisiin ottamaan nykyistä paremmin huomioon eläkettä myönnettäessä. Yksilöllisen varhaiseläkkeen säätämisen yhteydessä kumottiin valtion ammattikohtaiset yleistä eläkeikää alemmat eläkeiät. Niiden piirissä olleille säädettiin oikeus valita vanhan järjestelmän mukaiset ammattikohtaiset eläkeiät. Joustavat eläkemuodot korvaavat aikaa myöten valtion ammattikohtaisen eläkeikäjärjestelmän.

Hallitus on ohjelmassaan katsonut tarpeelliseksi uudistaa eläkejärjestelmiä siten, että ne kannustavat työnteon jatkamiseen eläkkeen vaihtoehtona tai eläkkeen ohella. Osa-aikatyön mahdollisuuksia parannetaan edistämällä osa-aikatyön markkinoiden syntymistä ja kehittämällä osa-aikatyön sosiaaliturvaa. Joustavien eläkejärjestelmien toimivuus arvioidaan. Hallituksen talouspolitiikan tavoitteena on vaihtotaseen alijäämän pienentäminen ja ulkomaisen velkaantumisen pysäyttäminen, työllisyyden turvaaminen, julkisen talouden tehostaminen sekä avoimen sektorin kansantuoteosuuden kääntäminen nousuun. Asetettuihin taloudellisiin ja yhteiskunnallisiin päämääriin pyritään parantamalla markkinatalouden toimivuutta. Tehostuneen markkinatalouden vastapainoksi tarvitaan toimia ihmisten perusturvallisuuden ja sosiaalisen oikeudenmukaisuuden takaamiseksi.

Kevään 1991 jälkeen kansantalous on ajautunut yhä syvempään taantumahan, josta irtautuminen edellyttää pitkäaikaista johdonmukaista talouspolitiikkaa. Valtioneuvosto on talouspoliittisessa tiedonannossaan eduskunnalle 28 päivänä toukokuuta 1991 ilmoittanut niistä toimenpiteistä, joihin se aikoo ryhtyä julkisten menojen kasvun tyrehtyttämiseksi. Eräs näistä oli yksilöllisen varhaiseläkkeen myöntämislakirajan nostaminen. Edellä mainituista syistä hallitus on laatiessaan vuoden 1992 tulo- ja menoarvioesitystä päätenyt siihen, että yksilöllisen varhaiseläkkeen ikärajaa on nostettava vuoden 1992 alusta 60:een vuoteen ja osa-aikaeläkkeen ikäraja laskettava 58:een vuoteen.

Viitaten samanaikaisesti tämän esityksen kanssa annettavaan esitykseen yksityisen sektorin joustavaa eläkeikäjärjestelyä koskevien ikärajojen tarkistamisesta, ehdotetaan vastaavat muutokset tehtäväksi myös valtion eläkejärjestelmään. Valtion eläkejärjestelmässä ei kuitenkaan ole tarvetta laskea osa-aikaeläkkeen ikäraja, sillä se on jo 58 vuotta. Tarkoi-

tuksena ei ole puuttua erityisen eläkeiän tehtävissä olevien oikeuteen valita vanhan ja uuden eläkeikäjärjestelmän välillä.

1.2. Eläkepalkka maksamisvuoden perusteella

Valtion eläkelain mukaisen eläkkeen perusteena oleva palkka lasketaan neljän viimeisen vuoden aikana ansaituista työansioista. Yksityisen sektorin työeläkkeistä poiketen työansiot kohdennetaan maksuajankohdastaan riippumatta ansaintaperiaatteella sille kalenterivuodelle, jonka kuluessa ne on ansaittu. Veron ennakonpidätys palkasta tehdään maksuperiaatteella eli palkka katsotaan sen vuoden ansioiksi, jonka aikana se on maksettu ja ollut näin palkansaajan käytettävissä. Eläkettä myönnettäessä eläkepäättös tulisi antaa ja ensimmäinen eläke-erä saattaa maksuun nopeasti palkansaantioikeuden päätyttyä. Työansioiden kohdentaminen ansaintaperiaatteella eläkepäättöstä tehtäessä on hankalaa, koska mahdollisten takautuvasti maksettavien palkankorotusten, erilliskorvausten, -lisien, lomarahen ja muiden kokonaispalkan pienehköjen osien ansainta-aika ei yleensä ole eläkettä laskettaessa tarkasti tiedossa. Tämä aiheuttaa valtiokonttorissa noin 500 uudelleen käsittelyä, tarpeetonta muutoksenhakua tai tarkistuspyyntöä vuodessa. Niiden välttämiseksi on tarpeen siirtää verotuksen ja yksityisen sektorin työeläkejärjestelmän tapaan maksuperiaatteeseen ja pienentää näin valtion eläkejärjestelmän toimeenpanokuluja.

1.3. Hautausapu ja hautauskustannusten korvaus

Vuoden 1969 alusta voimaantulleella valtion perhe-eläkelaila (774/68) valtion perhe-eläketurva laajennettiin suunnilleen yhtä kattavaksi kuin yksityisen sektorin työeläketurva. Tässä yhteydessä valtion niin sanotun vanhan perhe-eläkejärjestelmän mukaiset edut säilytettiin kuitenkin niillä henkilöillä, jotka olivat lain voimaantullessa vanhan perhe-eläkejärjestelmän piirissä. Vanhaan perhe-eläkejärjestelmään sisältyi kuolinpesän oikeus hautausapuun ja eräissä tapauksissa hautauskustannusten korvaukseen, jos perhe-eläkkeeseen oikeutettuja edunsaajia, yleensä leskeä tai alaikäisiä lapsia,

ei jäänyt. Hautausavun suuruus on 30 prosenttia vainajan entisen viran mukaisesta vuosipalkasta eli keskimäärin noin 30 000 markkaa ja se maksetaan kuolinpesälle verottomana.

Valtiokonttori myöntää ja maksaa vuosittain noin 500 hautausapua ja niihin käytetään noin 15 miljoonaa markkaa vuodessa. Hautausapuun oikeutettujen kuolinpesien osakkaina on yleensä vainajan täysi-ikäisiä lapsia, etäisempiä sukulaisia ja testamentinsaajia. Hautausapu ei kohdistu perhe-eläkkeen tapaan kuolemantapausten seurauksena syntyviin toimeentuloturvan tarpeessa oleviin lähiomaisiin kuten leskeen ja alaikäisiin lapsiin, vaan yleensä sivullisiin. Hautausapujen ja hautauskustannusten korvausten perusteet ovat vanhentuneita ja nykyisessä valtiotalouden tilanteessa niiden myöntäminen ja maksaminen on tarkoituksenmukaista lopettaa.

2. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu virkatyönä valtiovarainministeriössä ja ehdotettuja muutoksia on käsitelty valtion virkamiehiä ja työntekijöitä edustavien keskusjärjestöjen kanssa valtion eläkeneuvottelukunnassa.

3. Esityksen taloudelliset ja organisatoriset vaikutukset

Yksilöllisen varhaiseläkkeen ikärajan nostamisen arvioidaan vähentävän eläkkeiden lukumäärää vuonna 1993 noin 300:lla ja vuodesta 1998 lähtien noin 1 400:llä vuodessa. Eläkemenojen säästö lisääntyy noin 40 miljoonaa markkaa vuodessa. Uudistuksen tultua täysin voimaan 1998 säästyisi 180 miljoonaa markkaa vuosittain.

Eläkkeen perusteena olevan palkan laskennassa maksuperiaatteeseen siirtyminen vaikuttaa vähäisessä määrin valtion eläkelain nojalla myönnettävien eläkkeiden suuruuteen joko pienentävästi tai suurentavasti. Useimmissa tapauksissa eläkkeen määrä ei muutu lainkaan. Vaikutusta valtion talouteen ei tältä osin ole. Hautausapujen ja hautauskustannusten kor-

vausten poistamisella säästetään valtion eläkemenoa noin 15 miljoonaa markkaa vuodessa.

Yksilöllisen varhaiseläkkeen ikärajan nostolla säästetään valtiokonttorissa vähentyneiden eläkehakemusten johdosta kolme henkilötyövuotta silloin, kun alle 60-vuotiaat eivät enää voi saada yksilöllistä varhaiseläkettä eli vuoden 1997 lopusta.

Ehdotukset eläkepalkan laskennasta ja hautausapujen poistosta säästävät molemmat yhden henkilötyövuoden työmäärän valtiokonttorissa.

4. Voimaantulo

Lait ehdotetaan tuleviksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 1992.

Edunsaaja, joka on täyttänyt 55 vuotta ennen lain voimaantuloa tai joka on syntynyt vuonna 1937 voisi kuitenkin saada yksilöllistä varhaiseläkettä tällä hetkellä voimassa olevien säännösten mukaisesti. Koska jo tällä hetkellä valtiokonttorissa on vuonna 1937 syntyneiden edunsaajien hakemuksia yksilöllisen varhaiseläkkeen saamiseksi, on kohtuullista, että heille voidaan sellainen myöntää.

Eläkepalkan laskennassa sovellettaisiin maksuperiaatetta eläketapahtuman sattuessa 31 päivänä joulukuuta 1991 jälkeen. Hautausapuun tai hautauskustannusten korvaukseen ei olisi enää oikeutta edunjättäjän kuollessa joulukuun 31 päivän 1991 jälkeen.

5. Sääntämisenjärjestys

Ehdotettu lainmuutos mahdollistaa niiden henkilöiden pääsyn 55 vuoden iässä eläkkeelle, jotka ovat jo saaneet eläkelaitokselta yksilöllistä varhaiseläkettä koskevan myönteisen ennakkopäätöksen. Koska ehdotetulla lailla ei ole muutoinkaan taannehtivaa vaikutusta, lainmuutos on käsiteltävä valtiopäiväjärjestyksen 66 §:n mukaisesti tavallista lakia koskevassa sääntämisenjärjestyksessä.

Edeillä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**valtion eläkelain 7 ja 9 c §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 20 päivänä toukokuuta 1966 annetun valtion eläkelain (280/66) 7 §:n 3 momentti ja 9 c §:n 1 momentti,

sellaisina kuin ne ovat, 7 §:n 3 momentti 9 päivänä tammikuuta 1981 annetussa laissa (15/81) ja 9 c §:n 1 momentti 3 päivänä helmikuuta 1989 annetussa laissa (103/89), seuraavasti:

7 §

Edellä 1 momentissa tarkoitettu työansio määräytyy maksuajankohdan mukaan samoin perustein kuin veron ennakkoa tai veroa pidättäessä. Työansiona ei kuitenkaan pidetä palveluksen päättyessä maksettavaa lomakorvausta, 8 momentissa tarkoitettulle edunsaajalle suoritettua ulkomaanedustuksen virkamiesten palkkauksesta annetun lain (346/88) 2 §:ssä mainittua paikalliskorotusta ja lain 3 §:ssä mainittuja korvauksia eikä palkkioita komiteoissa tai toimikunnissa tehdystä työstä taikka muista tehtävistä, joita ei ole pidettävä palvelukseen kuuluvina.

pysyvästi siinä määrin alentunut, ettei hänen kohtuudella voida edellyttää enää jatkavan palvelustaan. Edellytyksenä on kuitenkin, että edunsaaja on lopettanut työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainituissa laeissa, eläkeohjesäännössä tai eläkesäännöissä tarkoitettun ansiotyön tai että hänen ansiotulonsa näistä töistä voidaan arvioida kuukaudessa keskimäärin pienemmiksi kuin tämän lain 2 §:n 1 momentissa tarkoitettu markkamäärä. Yksilöllisen varhaiseläkkeen saamisen edellytyksenä on lisäksi, lukuun ottamatta 9 §:n 1 momentin d kohdassa tarkoitettua tilannetta, että yksilöllistä varhaiseläkettä määrättäessä voidaan lukea eläkeajaksi myös eläkeiän tai tätä alemman eroamisien saavuttamiseen jäljellä oleva aika.

9 c §

Sen estämättä, mitä 9 §:n 1 momentissa säädetään työkyvyttömyyseläkkeen saamisesta, 60 vuotta täyttäneellä edunsaajalla on oikeus saada työkyvyttömyyseläkettä yksilöllisenä varhaiseläkkeenä, jos hänen työkykynsä huomioon ottaen sairaus, vika tai vamma, ikääntymiseen liittyvät tekijät, palveluksessaolon pitkäaikaisuus, hänelle työstä aiheutunut rasittuneisuus ja kuluneisuus sekä työolosuhteet on

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 . Lakia sovelletaan eläketapahtumaan, joka on sattunut tämän lain voimaantumisen jälkeen. Edunsaaja, joka on täyttänyt 55 vuotta ennen tämän lain voimaantumista tai joka on syntynyt vuonna 1937, voi kuitenkin saada yksilöllisen varhaiseläkkeen aikaisemman 9 c §:n 1 momentin nojalla.

2.

Laki**valtion perhe-eläkelain voimaanpanolain 4 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 31 päivänä joulukuuta 1968 annetun valtion perhe-eläkelain voimaanpanolain (775/68) 4 §, sellaisena kuin se on osittain muutettuna 30 päivänä joulukuuta 1969 annetulla lailla (842/69), seuraavasti:

4 §

Milloin henkilö valtion perhe-eläkelain voimaan tullessa on ollut edunjättäjä, jonka jälkeen on säädetty suoritettavaksi valtion varoista perhe-eläke, hänen jälkeensä suoritetaan perhe-eläkettä aikaisempien säännösten mukaisesti, jos hän vuoden 1969 loppuun mennessä on kirjallisesti ilmoittanut niin haluavansa. Tämän ilmoituksen saa peruuttaa.

Milloin 1 momentissa tarkoitettu henkilö kuolee tekemättä siinä mainittua ilmoitusta, hänen jälkeensä suoritetaan perhe-eläkettä aikaisempien säännösten mukaisesti, jos hänen jälkeensä ei ole jäänyt ketään, jolla olisi oikeus valtion perhe-eläkelain mukaiseen perhe-eläkkeeseen.

Milloin sopimuspalkkaisen viran tai toimen haltija taikka tällaisesta virasta tai toimesta

eläkkeellä oleva henkilö valtion perhe-eläkelain voimaan tullessa on ollut hänen kanssaan tehdyn sopimuksen nojalla edunjättäjä, hänen jälkeensä suoritetaan perhe-eläkettä sanotun sopimuksen mukaisesti, jollei hän ole kirjallisesti ilmoittanut luopuvansa sopimukseen perustuvasta edunjättäjäasemastaan.

Tässä pykälässä tarkoitettun henkilön jälkeen suoritetaan perhe-eläkettä valtion perhe-eläkelain nojalla, jollei hänen jälkeensä tule suoritettavaksi perhe-eläkettä aikaisempien säännösten mukaisesti.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 . Lakia sovelletaan edunjättäjään, joka on kuollut lain voimaantulon jälkeen.

Helsingissä 11 päivänä lokakuuta 1991

Tasavallan Presidentti
MAUNO KOIVISTO

Valtiovarainministeri *Iiro Viinanen*

1.

Laki**valtion eläkelain 7 ja 9 c §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 20 päivänä toukokuuta 1966 annetun valtion eläkelain (280/66) 7 §:n 3 momentti ja 9 c §:n 1 momentti,
 sellaisina kuin ne ovat, 7 §:n 3 momentti 9 päivänä tammikuuta 1981 annetussa laissa (15/81) ja 9 c §:n 1 momentti 3 päivänä helmikuuta 1989 annetussa laissa (103/89), seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

7 §

Edellä 1 momentissa tarkoitettu työansio määräytyy samojen perusteiden *mukaan* kuin veron ennakkoa tai veroa pidätettäessä. Työansiona ei kuitenkaan pidetä palveluksen päättyessä maksettavaa lomakorvausta, 8 momentissa tarkoitettulle edunsaajalle suorittua ulkomaanedustuksen viran ja toimen haltijain palkkauksesta annetun lain (317/76) 2 §:ssä mainittua paikalliskorotusta ja lain 3 §:ssä mainittuja korvauksia eikä palkkioita komiteoissa tai toimikunnissa tehdystä työstä taikka muista tehtävistä, joita ei ole pidettävä palvelukseen kuuluvina.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu työansio määräytyy *maksuajankohdan mukaan* samoin perustein kuin veron ennakkoa tai veroa pidätettäessä. Työansiona ei kuitenkaan pidetä palveluksen päättyessä maksettavaa lomakorvausta, 8 momentissa tarkoitettulle edunsaajalle suorittua ulkomaanedustuksen *virkamiesten* palkkauksesta annetun lain (346/88) 2 §:ssä mainittua paikalliskorotusta ja lain 3 §:ssä mainittuja korvauksia eikä palkkioita komiteoissa tai toimikunnissa tehdystä työstä taikka muista tehtävistä, joita ei ole pidettävä palvelukseen kuuluvina.

9 c §

Sen estämättä, mitä 9 §:n 1 momentissa on säädetty työkyvyttömyyseläkkeen saamisesta, 55 vuotta täyttäneellä edunsaajalla on oikeus saada työkyvyttömyyseläkettä yksilöllisenä varhaiseläkkeenä, jos hänen työkykynsä huomioon ottaen sairaus, vika tai vamma, ikääntymiseen liittyvät tekijät, palveluksessaolon pitkäaikaisuus, hänelle työstä aiheutunut rasittuneisuus ja kuluneisuus sekä työolosuhteet, on pysyvästi siinä määrin alentunut, ettei hänen kohtuudella voida edellyttää enää jatkavan palvelustaan. Edellytyksenä on kuitenkin, että edunsaaja on lopettanut työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainituissa laeissa, eläkeohjesäännössä tai eläkesäännöissä tarkoitettua ansiotyön tai että hänen ansiotulonsa näistä töistä voidaan arvioida kuukaudessa keskimää-

9 c §

Sen estämättä, mitä 9 §:n 1 momentissa säädetään työkyvyttömyyseläkkeen saamisesta, 60 vuotta täyttäneellä edunsaajalla on oikeus saada työkyvyttömyyseläkettä yksilöllisenä varhaiseläkkeenä, jos hänen työkykynsä huomioon ottaen sairaus, vika tai vamma, ikääntymiseen liittyvät tekijät, palveluksessaolon pitkäaikaisuus, hänelle työstä aiheutunut rasittuneisuus ja kuluneisuus sekä työolosuhteet on pysyvästi siinä määrin alentunut, ettei hänen kohtuudella voida edellyttää enää jatkavan palvelustaan. Edellytyksenä on kuitenkin, että edunsaaja on lopettanut työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainituissa laeissa, eläkeohjesäännössä tai eläkesäännöissä tarkoitettua ansiotyön tai että hänen ansiotulonsa näistä töistä voidaan arvioida kuukaudessa keskimää-

Voimassa oleva laki

rin pienemmiksi kuin tämän lain 2 §:n 1 momentissa tarkoitettu markkamäärä. Yksilöllisen varhaiseläkkeen saamisen edellytyksenä on lisäksi, lukuunottamatta 9 §:n 1 momentin d kohdassa tarkoitettua tilannetta, että yksilöllistä varhaiseläkettä määrättäessä voidaan lukea eläkeajaksi myös eläkeiän tai tätä alemman eroamisiän saavuttamiseen jäljellä oleva aika.

Ehdotus

rin pienemmiksi kuin tämän lain 2 §:n 1 momentissa tarkoitettu markkamäärä. Yksilöllisen varhaiseläkkeen saamisen edellytyksenä on lisäksi, lukuun ottamatta 9 §:n 1 momentin d kohdassa tarkoitettua tilannetta, että yksilöllistä varhaiseläkettä määrättäessä voidaan lukea eläkeajaksi myös eläkeiän tai tätä alemman eroamisiän saavuttamiseen jäljellä oleva aika.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 . Lakia sovelletaan eläketapahtumaan, joka on sattunut tämän lain voimaantulon jälkeen. Edunsaaja, joka on täyttänyt 55 vuotta ennen tämän lain voimaantuloa tai joka on syntynyt vuonna 1937, voi kuitenkin saada yksilöllisen varhaiseläkkeen aikaisemman 9 c §:n 1 momentin nojalla.

2.

Laki**valtion perhe-eläkelain voimaanpanolain 4 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 31 päivänä joulukuuta 1968 annetun valtion perhe-eläkelain voimaanpanolain (775/68) 4 §, sellaisena kuin se on osittain muutettuna 30 päivänä joulukuuta 1969 annetulla lailla (842/69), seuraavasti:

Voimassa oleva laki

4 §

Milloin henkilö valtion perhe-eläkelain voimaan tullessa on ollut edunjättäjä, jonka jälkeen on säädetty suoritettavaksi valtion varoista perhe-eläke, *hautausapu tai hautauskustannusten korvaus*, hänen jälkeensä suoritetaan perhe-eläkettä, *hautausapua tai hautauskustannusten korvausta* aikaisempien säännösten mukaisesti, jos hän *ennen kuolemaansa ja viimeistään vuoden 1969 loppuun mennessä* on kirjallisesti ilmoittanut niin haluavansa. Tämän ilmoituksen saa peruuttaa.

Milloin 1 momentissa tarkoitettu henkilö kuolee tekemättä siinä mainittua ilmoitusta,

Ehdotus

4 §

Milloin henkilö valtion perhe-eläkelain voimaan tullessa on ollut edunjättäjä, jonka jälkeen on säädetty suoritettavaksi valtion varoista perhe-eläke, hänen jälkeensä suoritetaan perhe-eläkettä aikaisempien säännösten mukaisesti, jos hän vuoden 1969 loppuun mennessä on kirjallisesti ilmoittanut niin haluavansa. Tämän ilmoituksen saa peruuttaa.

Milloin 1 momentissa tarkoitettu henkilö kuolee tekemättä siinä mainittua ilmoitusta,

Voimassa oleva laki

hänen jälkeensä suoritetaan perhe-eläkettä *hautausapua tai hautauskustannusten korvausta* aikaisempien säännösten mukaisesti, jos hänen jälkeensä ei ole jäänyt ketään, jolla olisi oikeus valtion perhe-eläkelain mukaiseen perhe-eläkkeeseen.

Milloin sopimuspalkkaisen viran tai toimen haltija taikka tällaisesta virasta tai toimesta eläkkeellä oleva henkilö valtion perhe-eläkelain voimaan tullessa on ollut hänen kanssaan tehdyn sopimuksen nojalla edunjättäjä, hänen jälkeensä suoritetaan perhe-eläkettä *hautausapua tai hautauskustannusten korvausta* sanotun sopimuksen mukaisesti, jollei hän *ennen kuolemaansa* ole kirjallisesti ilmoittanut luopuvansa sopimukseen perustuvasta edunjättäjäasemastaan.

Edellä tässä pykälässä tarkoitetun henkilön jälkeen suoritetaan perhe-eläkettä valtion perhe-eläkelain nojalla, jollei hänen jälkeensä tule suoritettavaksi perhe-eläkettä *hautausapua tai hautauskustannusten korvausta* aikaisempien säännösten mukaisesti.

Ehdotus

hänen jälkeensä suoritetaan perhe-eläkettä aikaisempien säännösten mukaisesti, jos hänen jälkeensä ei ole jäänyt ketään, jolla olisi oikeus valtion perhe-eläkelain mukaiseen perhe-eläkkeeseen.

Milloin sopimuspalkkaisen viran tai toimen haltija taikka tällaisesta virasta tai toimesta eläkkeellä oleva henkilö valtion perhe-eläkelain voimaan tullessa on *ollut* hänen kanssaan tehdyn sopimuksen nojalla edunjättäjä, hänen jälkeensä suoritetaan perhe-eläkettä sanotun sopimuksen mukaisesti, jollei hän ole kirjallisesti ilmoittanut luopuvansa sopimukseen perustuvasta edunjättäjäasemastaan.

Tässä pykälässä tarkoitetun henkilön jälkeen suoritetaan perhe-eläkettä valtion perhe-eläkelain nojalla, jollei hänen jälkeensä tule suoritettavaksi perhe-eläkettä aikaisempien säännösten mukaisesti.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 199 . Lakia sovelletaan edunjät-
täjän, joka on kuollut lain voimaantulon jälkeen.*

Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi joustavaa eläkeikäjärjestelyä koskevien ikärajojen tarkistamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että joustavaan eläkeikäjärjestelyyn kuuluvan yksilöllisen varhaiseläkkeen alaikäraja nostettaisiin 55 vuodesta 60 vuoteen ja samalla alennettaisiin osa-aikaeläkkeen saamisen ikäraja 60 vuodesta 58 vuoteen. Uudet ikärajat olisivat voimassa vuoden 1992 alusta. Yksilöllisen varhaiseläkkeen ikärajan nosto ei koskisi nyt 55—59-vuotiaita eikä vuonna 1937 syntyneitä henkilöitä. Heillä alaikäraja säilyisi edelleen 55 vuodessa.

Yksilöllisen varhaiseläkkeen ikärajan nosto koskee sekä yksityisen sektorin työeläkejärjestelmää että kansaneläkejärjestelmää. Hallitus antaa erikseen esityksen julkisen sektorin eläkkeiden tarkistuksesta.

Muutoksen johdosta yksilöllisen varhaiseläkkeen ikärajan nousu yksityisen sektorin työeläkejärjestelmässä vähentää vuonna 1993 noin 900:lla yksilöllisen varhaiseläkkeen saajien lukumäärää ja vuonna 1994 noin 3 000:lla. Kansaneläkejärjestelmässä vastaavat lukumäärät ovat 1 200 ja 4 800.

Yksilöllisen varhaiseläkkeen eläkemenot vähenevät muutoksen johdosta työeläkejärjestel-

mässä noin 29 miljoonaa markkaa vuonna 1993 ja noin 130 miljoonaa markkaa vuonna 1994. Kansaneläkejärjestelmässä vastaavat säästöt ovat vuonna 1993 noin 9 miljoonaa ja vuonna 1994 noin 36 miljoonaa markkaa.

Koska osa 55—59-vuotiaista henkilöistä tulee saamaan kuitenkin yksilöllisen varhaiseläkkeen sijasta työkyvyttömyyseläkkeen, uudistuksen kokonaiseläkemenoja vähentävä vaikutus näkyy vuonna 1994, jolloin se on työeläkejärjestelmässä kokonaisuudessaan noin 19 miljoonaa markkaa ja kansaneläkejärjestelmässä noin 4 miljoonaa markkaa.

Osa-aikaeläkkeen ikärajan alentaminen 58 vuoteen lisäisi vuosittain eläkemenoja noin 20 miljoonalla markalla, jos eläkkeensaajia olisi noin 500 vuodessa nykyistä enemmän.

Työntekijäin eläkelain, lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain, merimieseläkelain ja kansaneläkelain muutokset, jotka liittyvät valtion tulo- ja menoarvioesitykseen vuodelle 1992, ovat tarkoitetut tulemaan voimaan vuoden 1992 alusta.

YLEISPERUSTELUT

1. Nykyinen tilanne ja ehdotetut muutokset

Joustavaan eläkeikäjärjestelyyn kuuluu yksilöllinen varhaiseläke, osa-aikaeläke sekä varhennettu ja lykätty vanhuuseläke. Yksilöllinen varhaiseläkejärjestely tuli voimaan yksityisen työeläkejärjestelmän piirissä vuoden 1986 alusta (666 —674/85). Osa-aikaeläkejärjestelmä to-

teutettiin vuoden 1987 alusta (603/86).

Voimassa olevan työntekijän eläkelain 4 e §:n mukaan yksilölliseen varhaiseläkkeeseen on oikeus 55 vuotta täyttäneellä työntekijällä, jonka työkyky, huomioon ottaen sairaus, vika tai vamma, ikääntymiseen liittyvät tekijät, ammatissa olon pitkäaikaisuus, hänelle työstä aiheutunut rasittuneisuus ja kuluneisuus sekä työolosuhteet, on pysyvästi siinä määrin alen-

tunut, ettei hänen kohtuudella voida edellyttää enää jatkavan ansiotyötään. Yksilöllinen varhaiseläke myönnetään sekä työeläkejärjestelmästä että kansaneläkejärjestelmästä. Se on saman suuruinen kuin henkilön täysi työkyvyttömyyseläke. Yleisestä 65 vuoden eläkeiästä yksilöllinen varhaiseläke muuttuu saman suuruiseksi vanhuuseläkkeeksi. Yksilöllinen varhaiseläke koskee myös maatalousyrittäjiä ja muita yrittäjiä.

Valtion, kunnan ja muun julkisen sektorin joustavasta eläkeikäjärjestelystä on säädetty erikseen.

Joustavaa eläkeikäjärjestelyä koskevan hallituksen esityksen mukaan (hall. es. 85/1985 vp.) yksilöllisellä varhaiseläkkeellä ”pyrittiin periaatteessa samaan päämäärään kuin mihin ammattikohtaisella ryhmityksellä eläkeikäjärjestelyissä oli alunpitäen tarkoitus päästä, mutta eläkettä harkittaessa on otettava huomioon työntekijän yksilölliset olosuhteet. Tällöin yksilöllisen varhaiseläkkeen joustavuus ja muuntautumiskyky takaavat sen, että eläke säilyttää käyttökelpoisuutensa eläkeiän joustamisessa ammattiryhmästä ja sen muuntumisesta riippumatta”.

Joustavaan eläkeikäjärjestelyyn kuuluvan 55 vuoden iästä myönnettävän yksilöllisen varhaiseläkkeen tarkoituksena oli helpottaa myös niitä paineita, jotka kohdistuivat työttömyyseläkettä koskevaan järjestelyyn. Vuoden 1986 alusta työttömyyseläkettä koskevaa ikärajaa ei enää tilapäistoimin alennettu 60 vuotta alhaisemmaksi. Työttömyyseläkkeen alaikäraja nousi asteittain 60 ikävuoteen yksilöllistä varhaiseläkettä koskevan joustavan eläkeikäjärjestelyn yhteydessä.

Osa-aikaeläkkeen tarkoituksena on antaa ikääntyvälle työntekijälle mahdollisuus käyttää jäljellä olevaa työkykyään ja työhaluaan ja siten asteittain jäädä eläkkeelle. Vähentämällä työpanostaan ikääntynyt työntekijä voi jäädä osa-aikaeläkkeelle, jolloin eläkkeen tarkoituksena on korvata ansioiden menetystä. Voimassa olevan työntekijäin eläkelain 4 f §:n mukaan osa-aikaeläke myönnetään 60 vuotta täyttäneelle työntekijälle. Osa-aikaeläkkeen suuruus on työntekijän iästä riippuen 44—64 % ansioiden alenemasta. Eläkkeen määrä on sitä suurempi, mitä lähempänä yleistä 65 vuoden eläkeikää osa-aikaeläkkeelle siirtyvä työntekijä on. Eläkkeen saamiseksi edellytetään, että työntekijälle on 15 viimeksi kuluneen kalenterivuoden aikana karttunut työntekijäin eläke-

laissa tarkoitettua peruseläkettä yhteensä vähintään viideltä vuodelta. Eläkkeen saadakseen työntekijän tulee vähentää työpanostaan niin, että jäljellä olevaa työtä voidaan pitää osa-aikatyönä. Näin ollen vaaditaan, että jäljellä oleva keskimääräinen työaika on vähintään 16 tuntia ja enintään 22 tuntia viikossa. Eläkkeen saamisen edellytyksenä on lisäksi, että työpanoksen vähentämisen seurauksena myös työntekijän ansiotuloissa tapahtuu vastaava muutos. Yrittäjien kohdalla osa-aikaeläkkeen saaminen edellyttää työpanoksen vähentämistä joko puoleen aikaisemmasta tai koko yrittäjätoiminnan lopettamista.

Joustavaa eläkeikää koskevaa lainsäädäntöä laadittaessa arvioitiin, että joustavien eläke-
muotojen toteuduttua eläkkeelle olisi siirtynyt noin 12 000 henkilöä. Tämä taso oletettiin saavutettavan asteittain noin viiden vuoden kuluessa uudistuksen voimaantulosta. Osa-aikaeläkkeensaajia otaksuttiin tulevan vuoteen 1990 mennessä noin 5 000. Järjestelmän rahoituslaskelmat lähtivät näistä arvioista.

Yksilölliselle varhaiseläkkeelle on jäänyt huomattavasti enemmän työntekijöitä yksityisellä sektorilla, kuin järjestelmää luotaessa voitiin arvioida. Toisaalta osa-aikaeläkkeelle on siirtynyt selvästi odotettua vähemmän henkilöitä. Vuoden 1991 heinäkuun lopussa yksilöllisiä varhaiseläkkeensaajia oli 39 514. Sen sijaan osa-aikaeläkkeensaajia oli vain 237.

Hallitus katsoo ohjelmassaan tarpeelliseksi silmällä pitäen työelämän tarpeita uudistaa eläkejärjestelmiä siten, että ne kannustavat työnteon jatkamiseen eläkkeen vaihtoehtona tai eläkkeen ohella. Osa-aikatyön mahdollisuuksia parannetaan edistämällä osa-aikatyön markkinoiden syntymistä ja kehittämällä osa-aikatyön sosiaaliturvaa. Joustavien eläkejärjestelmien toimivuus arvioidaan. Toisaalta hallituksen talouspolitiikan tavoitteena on vaihtotaseen alijäämän pienentäminen ja ulkomaisen velkaantumisen pysäyttäminen, työllisyyden turvaaminen, julkisen talouden tehostaminen sekä avoimen sektorin kansantuoteosuuden kääntäminen nousuun. Keskeinen tavoite on suhteellisen kustannustasomme alentaminen kilpailukykyiselle tasolle.

Kevään 1991 jälkeen kansantalous on ajautunut yhä syvempään taantumaa, josta irtaantumisen edellyttää pitkäaikaista johdonmukaista talouspolitiikkaa. Talouden syvä taantuma yhdessä jyrkästi heikkenevän työllisyyden kanssa järkyttää valtion talouden tasapainoa

huolestuttavan nopeasti. Sen vuoksi julkiseen toimintaan kohdistuvat muutospaineet ovat erittäin voimakkaita. Suurta joustavuutta vaaditaan työmarkkinoilta, koska niiden turvaamiseksi on toteutettava monia syvälle talouden rakenteeseen ja sen toimintamekanismeihin ulottuvia muutoksia. Sen vuoksi nyt tapahtuneet muutokset eivät voi olla näkymättä myös harjoitettavassa sosiaalipolitiikassa. Eläkepolitiikan keskeiseksi tavoitteeksi tulee ottaa keskimääräisen eläkkeellejäänti-ian merkittävä kohottaminen nykyisestäään. Näin pystytään ennakoidaan myös se väestön ikärakenteen muutos, joka heijastuu lähivuosikymmeninä ikääntyvän väestön suuressa lukumäärässä suhteessa työssäkäyvään väestöön.

Hallitus on tietoinen, että eläkkeellejäämisen myöhentyminen ei ole helppo eikä yksinkertainen tehtävä. Yksittäistä eläkeiän nostoa ei voida pitää riittävänä, vaan samaan aikaan tarvitaan monia ponnistuksia terveydenhuollon, kuntoutuksen, työolojen ja eläkejärjestelmien kehittämisessä työssä pysymistä edistävään suuntaan. Uudistustyö on näiltä osin käynnissä.

Valtioneuvosto asetti 20 päivänä joulukuuta 1989 työmarkkinaosapuolista, eläkejärjestelmistä ja valtion hallinnon edustajista koostuvan komitean selvittämään, miten erityisesti varhaiseläkejärjestelmiä kehittämällä edistettäisiin ikääntyneiden työntekijöiden mahdollisuuksia osallistua työelämään nykyistä paremmin. Komitean on tehtävä ehdotuksensa toimenpiteistä, joilla poistettaisiin eläke- ja muusa lainsäädännössä olevia ikääntyneiden työntekijöiden työhön osallistumista ja työllistämistä haittaavia esteitä sekä tehtävä ehdotus toimenpiteistä, jotka kannustaisivat työntöön jatkamiseen eläkkeen vaihtoehtona tai eläkkeen ohella, ja jotka ehkäisisivät tai lykkäisivät ennenaikaiselle eläkkeelle joutumista. Komitealle annettiin tehtäväksi myös tarkastella ikääntyneiden työntekijöiden sosiaaliturvaa kokonaisuutena siten, että välinputoamistilanteita voidaan tehokkaasti ehkäistä. Komitean työlle annettiin määräajaksi 31. päivä lokakuuta 1991. Komitean työ on viimeistelyvaiheessa.

Vuoden 1990 tulopoliittisella kokonaisratkaisulla on parannettu aikuiskoulutuksen edellytyksiä. Parhailaan työskentelee myös työolokomitea, jonka tehtävänä on selvittää ja arvioida suomalaisen työelämän ja työympäristön tilaa ja kehitystarpeita. Tämän vuoden lokaan alusta tuli voimaan myös kuntoutusuu-

distus. Se sisältää toimenpiteitä työkyvyn säilyttämiseksi ja henkilön uudelleen kouluttamiseksi. Lainsäädäntö edellyttää myös, että pääsääntöisesti ennen jokaista työkyvyttömyyseläkepäätöstä, siten myös yksilöllisen varhaiseläkkeen kohdalla, tehtäisiin kuntoutus selvitys eläkkeelle pyrkivän henkilön kuntouttamiseksi.

Edellä olevan perusteella hallitus on päättänyt laatiessaan valtion vuoden 1992 tulo- ja menoarvioesitystä siihen, että yksilöllisen varhaiseläkkeen ikäraja nostettaisiin vuoden 1992 alusta 60 vuoteen ja vastaavasti osa-aikaeläkkeen ikäraja alennettaisiin 58 vuoteen. Nyt 55—59-vuotiaitten ikäluokkaan kuuluvilla noin 150 000 työelämässä mukana olevalla henkilöllä, on mahdollisuus hakea vielä tämän vuoden puolella yksilöllistä varhaiseläkettä. Jotta he voisivat lykätä eläkkeen hakemista myöhemmän ajankohtaan, ehdotetaan että ikärajan nosto ei koskisi 55—59-vuotiaita henkilöitä. Heillä säilyisi oikeus yksilölliseen varhaiseläkkeeseen 55 ikävuoden alaikärajan mukaisesti. Osa-aikaeläkettä he voisivat luonnollisesti hakea ehdotetussa 58 vuoden iässä.

Yksilöllisestä varhaiseläkkeestä on mahdollista hakea niin sanottua ennakkopäätöstä, jota koskeva hakemus eläkelaitosten nykyisen käytännön mukaan voidaan ottaa käsittelyyn kuusi kuukautta ennen eläkeiän täyttämistä. Eläkkeestä annettava ennakkopäätös sitoo eläkelaitosta kuuden kuukauden ajan päätöksen antamisesta. Sen vuoksi sekä työeläkejärjestelmässä että kansaneläkejärjestelmässä on käsiteltävänä tällä hetkellä sellaisten henkilöiden hakemuksia, jotka ovat syntyneet 1937. Osa näistä henkilöistä on saanut myönteisen ennakkopäätöksen. Tämän johdosta ehdotetaan, että lain voimaantulovaiheessa eläkeoikeus 55 vuoden iässä säilyisi myös vuonna 1937 syntyneellä ikäluokalla. Näiden henkilöiden ei siten tarvitsisi hakea eläkettä ennen vuoden 1991 loppua eikä vuoden 1992 aikana eikä myöskään ennakkopäätöksen saaneina jäädä eläkkeelle, vaan voisivat tältä osin, jos muut edellytykset sen sallivat, jättää eläkehakemuksen myöhäisempäänkin ikään tai hakea osa-aikaeläkettä 58 vuoden iässä.

Esityksessä ehdotettu osa-aikaeläkkeen muutos koskee vain osa-aikaeläkkeen ikärajan alentamista 58 vuoteen. Eläkkeen saamisen ehdot säilyisivät ennallaan. Korvausprosentti olisi 58 ja 59-vuotiailla henkilöillä sama kuin 60-vuotiailla, eli 44 % ansioiden alenemasta.

Julkisen sektorin joustavan eläkeikäjärjeste-

lyn ikärajojen tarkistamisesta annetaan erillinen hallituksen esitys. Hallitus edellyttää, että nyt ehdotettavat ikärajojen tarkistukset toimeenpannaan myös kunnallisessa eläkejärjestelmässä.

Nyt ehdotettavat ikärajojen tarkistukset edellyttävät muutoksia työntekijäin eläkelain 4 e, 4 f ja 5 c §:ään, lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain 4 a §:ään, merimieseläkelain 15 §:ään ja kansaneläkelain 20 ja 22 a §:ään. Yrittäjien eläkelain 5 §:n ja maatalousyrittäjien eläkelain 6 §:n mukaan yksilöllisestä varhaiseläkkeestä ja osa-aikaeläkkeestä on ikärajojen osalta voimassa, mitä työntekijäin eläkelaisissa on säädetty.

2. Taloudelliset vaikutukset

Yksilöllisen varhaiseläkeikärajan nostamisesta 60 ikävuoteen seuraa, että osa sellaisista 55—59-vuotiaista henkilöistä, joilla muuten olisi oikeus yksilölliseen varhaiseläkkeeseen, saa työkyvyttömyyseläkkeen, koska työkyvyttömyyseläkeoikeutta harkittaessa otetaan huomioon osaksi samat seikat kuin yksilöllisessä varhaiseläkkeessä. Tämä ei vaikuta välittömästi työeläke- tai kansaneläkejärjestelmässä, mutta pidemmällä aikavälillä sillä on merkitystä eläkemenojen kasvuun. Työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyvien osuudeksi niistä 55—59-vuotiaista, jotka olisivat hakeutuneet yksilölliselle varhaiseläkkeelle, arvioidaan noin 30 %.

Uudistuksen seurauksena yksilöllisten varhaiseläkkeiden lukumäärän arvioidaan yksityisen työeläkejärjestelmän piirissä alenevan vuonna 1993 noin 900:lla ja seuraavana vuotena noin 3 000:lla. Vuoteen 2000 mennessä vähenemä on noin 19 000. Näin arvioituna yksilöllisestä varhaiseläkkeestä aiheutuva eläkemenojen säästö on vuonna 1993 yksityiselle työeläkejärjestelmälle noin 29 miljoonaa, vuonna 1994 noin 130 miljoonaa markkaa ja vuonna 2000 noin 1 180 miljoonaa. Koko eläkemenon muutos on vuonna 1994 noin 19 miljoonaa

markkaa ja vuonna 2000 noin 700 miljoonaa markkaa, jotka prosentteina palkoista ovat vuonna 1994 —0,1 % ja vuonna 2000 —0,4 %.

Kansaneläkejärjestelmässä yksilöllisten varhaiseläkkeiden lukumäärän arvioidaan alenevan vuonna 1993 noin 1 200:lla, vuonna 1994 noin 4 800:lla ja vuonna 2000 noin 30 900:lla. Kustannusten muutos vuonna 1993 vähentää kansaneläkemenoja noin 9 miljoonalla, vuonna 1994 noin 36 miljoonalla ja vuonna 2000 noin 212 miljoonalla markalla. Kokonaiseläkemenojen vähennys on vuonna 1993 noin 4 miljoonaa, vuonna 1994 noin 23 miljoonaa ja vuonna 2000 noin 145 miljoonaa markkaa.

Osa-aikaeläkkeen alaikärajan 58 vuoteen alentamisen vaikutukset eivät ole täsmällisesti arvioitavissa. Jos osa-aikaeläkkeelle jäisi vuodessa noin 500 henkilöä, se lisäisi yksityisen työeläkejärjestelmän kustannuksia noin 20 miljoonalla markalla vuodessa.

3. Säättämisjärjestys

Ehdotettu lainmuutos mahdollistaa niiden henkilöiden pääsyn 55 vuoden iässä eläkkeelle, jotka ovat jo saaneet eläkelaitokselta yksilöllistä varhaiseläkettä koskevan myönteisen ennakkopäätöksen. Koska ehdotetulla lailla ei ole muutoinkaan taannehtivaa vaikutusta, lainmuutos on käsiteltävä valtiopäiväjärjestyksen 66 §:n mukaisesti tavallista lakia koskevassa säättämisjärjestyksessä.

4. Voimaantulo

Ehdotetut lainmuutokset, jotka liittyvät valtion tulo- ja menoarvioesitykseen vuodelle 1992, ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 1992.

Edellä olevan perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**työntekijäin eläkelain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 8 päivänä heinäkuuta 1961 annetun työntekijäin eläkelain (395/61) 4 e §:n 1 momentti, 4 f §:n 1 momentin johdantokappale sekä 5 c §:n 1 momentti,

sellaisina kuin ne ovat, 4 e §:n 1 momentti ja 5 c §:n 1 momentti 30 päivänä kesäkuuta 1989 annetussa laissa (605/89) ja 4 f §:n johdantokappale 8 päivänä elokuuta 1986 annetussa laissa (603/86), seuraavasti:

4 e §

Sen estämättä, mitä 4 §:n 3 momentissa ja 5 b §:n 1 momentissa on säädetty täyden työkyvyttömyyseläkkeen saamisesta, 60 vuotta täyttäneellä työntekijällä on oikeus saada työkyvyttömyyseläkettä yksilöllisenä varhaiseläkkeenä, jos hänen työkykynsä, huomioon ottaen sairaus, vika tai vamma, ikääntymiseen liittyvät tekijät, ammatissaolon pitkäaikaisuus, hänelle työstä aiheutunut rasittuneisuus ja kuluneisuus sekä työolosuhteet, on pysyvästi siinä määrin alentunut, ettei hänen kohtuudella voida edellyttää enää jatkavan ansiotyötä. Edellytyksenä on kuitenkin, että työntekijä on lopettanut 8 §:n 4 momentissa mainituissa laeissa, eläkeohjesäännössä tai eläkesäännöissä tarkoitetun ansiotyön tai että hänen ansiotulonsa näistä töistä voidaan arvioida kuukaudessa keskimäärin pienemmiksi kuin 1 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu markkamäärä. Yksilöllisen varhaiseläkkeen saamisen edellytyksenä on lisäksi, että yksilöllistä varhaiseläkettä määrätessä voidaan eläkkeeseen oikeuttavana ottaa huomioon myös eläkeiän saavuttamiseen jäljellä oleva aika tai sitä vastaava ansio, ei kuitenkaan silloin, kun työntekijällä on oikeus yksilölliseen varhaiseläkkeeseen 8 §:n 4 momentissa mainitun muun lain, eläkeohjesäännön tai eläkesäännön mukaan.

4 f §

Oikeus saada osa-aikaeläkettä on osa-aika-

työhön siirtyneellä 58 mutta ei 65 vuotta täyttäneellä työntekijällä edellyttäen, että:

5 c §

Osa-aikaeläkkeen määrä on, jollei 2 ja 3 momentista muuta johdu, 58 vuotta täyttäneellä työntekijällä 44 prosenttia 4 f §:n 3 momentin mukaan määritellyn tämän lain piiriin kuuluvasta ansiotyöstä saadun vakiintuneen ansiotulon ja 8 §:n 4 momentissa tarkoitettujen lakien, eläkeohjesäännön tai eläkesääntöjen piiriin kuuluvasta osa-aikaisesta ansiotyöstä saadun ansiotulon erotuksesta. Jos osa-aikaeläke alkaa myöhemmin kuin sitä kuukautta seuraavan kuukauden alusta, jona työntekijä täyttää 60 vuotta, edellä mainittua prosenttilukua korotetaan 1/3 prosenttiyksikköä jokaiselta kuukaudelta, jolta työntekijän ikä osa-aikaeläkkeen alkaessa ylittää 60 vuotta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 199 .

Tätä lakia sovelletaan eläketapahtumaan, joka on sattunut tämän lain voimassa ollessa. Vakuutettu, joka on täyttänyt 55 vuotta ennen tämän lain voimaantuloa tai joka on syntynyt vuonna 1937, säilyttää kuitenkin oikeutensa yksilölliseen varhaiseläkkeeseen ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleiden säännösten mukaisesti.

2.

Laki**lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin
eläkelain 4 a §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 9 päivänä helmikuuta 1962 annetun lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain (134/62) 4 a §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on 30 päivänä kesäkuuta 1989 annetussa laissa (606/89), seuraavasti:

4 a §

Sen estämättä, mitä 4 §:n 2 momentissa ja 5 §:n 3 momentissa on säädetty täyden työkyvyttömyyseläkkeen saamisesta, 60 vuotta täytäneellä työntekijällä on oikeus saada työkyvyttömyyseläkettä yksilöllisenä varhaiseläkkeenä, jos hänen työkykynsä, huomioon ottaen sairaus, vika tai vamma, ikääntymiseen liittyvät tekijät, ammatissaolon pitkäaikaisuus, hänelle työstä aiheutunut rasittuneisuus ja kuluneisuus sekä työolosuhteet, on pysyvästi siinä määrin alentunut, ettei hänen kohtuudella voida edellyttää enää jatkavan ansiotyötään. Edellytyksenä on kuitenkin, että työntekijä on lopettanut 8 §:n 4 momentissa mainituissa laeissa, eläkeohjesäännössä tai eläkesäännöissä tarkoitettun ansiotyön tai että hänen ansiotulonsa näistä töistä voidaan arvioida kuukaudessa keskimäärin pienemmiksi kuin työntekijäin eläkelain 1 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu markkamäärä. Yksilöllisen varhaiseläkkeen saami-

sen edellytyksenä on lisäksi, että yksilöllistä varhaiseläkettä määrättäessä voidaan eläkkeeseen oikeuttavana ottaa huomioon myös eläkeiän saavuttamiseen jäljellä oleva aika tai sitä vastaava ansio, ei kuitenkaan silloin, kun työntekijällä on oikeus yksilölliseen varhaiseläkkeeseen työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainitun muun lain, eläkeohjesäännön tai eläkesäännön mukaan.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 199 .

Tätä lakia sovelletaan eläketapahtumaan, joka on sattunut tämän lain voimassa ollessa. Vakuutettu, joka on täyttänyt 55 vuotta ennen tämän lain voimaantuloa tai joka on syntynyt vuonna 1937 säilyttää kuitenkin oikeutensa yksilölliseen varhaiseläkkeeseen ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleiden säännösten mukaisesti.

3.

Laki

merimieseläkelain 15 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 26 päivänä tammikuuta 1956 annetun merimieseläkelain (72/56) 15 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on 31 päivänä joulukuuta 1986 annetussa laissa (1038/86), seuraavasti:

15 §

Sen estämättä, mitä 1 momentissa on säädetty täyden työkyvyttömyyseläkkeen saamisesta, 60 vuotta täyttäneellä vakuutetulla on oikeus saada työkyvyttömyyseläkettä yksilöllisenä varhaiseläkkeenä, jos hänen työkykynsä huomioon ottaen sairaus, vika tai vamma, ikääntymiseen liittyvät tekijät, ammatissaolon pitkäaikaisuus, hänelle työstä aiheutunut rasituneisuus ja kuluneisuus sekä työolosuhteet on pysyvästi siinä määrin alentunut, ettei hänen kohtuudella voida edellyttää enää jatkavan ansiotyötä. Edellytyksenä on kuitenkin, että vakuutettu on lopettanut työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainituissa laeissa, eläkeohjesäännössä tai eläkesäännöissä tarkoitetun ansiotyön tai että hänen ansiotulonsa näistä töistä voidaan arvioida kuukaudessa keskimäärin pienemmiksi kuin työntekijäin eläkelain

1 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu markkamäärä. Yksilöllisen varhaiseläkkeen saamisen edellytyksenä on lisäksi, että yksilöllistä varhaiseläkettä määrättäessä voidaan eläkkeeseen oikeuttavana ottaa huomioon myös eläkeiän saavuttamiseen jäljellä oleva aika tai sitä vastaava ansio.

Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 199 .

Tätä lakia sovelletaan eläketapahtumaan, joka on sattunut tämän lain voimassa ollessa. Vakuutettu, joka on täyttänyt 55 vuotta ennen tämän lain voimaantuloa tai joka on syntynyt vuonna 1937, säilyttää kuitenkin oikeutensa yksilölliseen varhaiseläkkeeseen ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleiden säännösten mukaisesti.

4.

Laki**kansaneläkelain 20 ja 22 a §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 8 päivänä kesäkuuta 1956 annetun kansaneläkelain (347/56) 20 §:n 1 momentin 2 kohta ja 22 a §:n 1 momentin johdantokappale, sellaisena kuin ne ovat, 20 §:n 1 momentin 2 kohta 26 päivänä heinäkuuta 1985 annetussa laissa (670/85) ja 22 a §:n 1 momentin johdantokappale 27 maaliskuuta 1991 annetussa laissa (619/91), seuraavasti:

3 luku

Eläkeoikeus

20 §

Kansaneläkkeenä maksetaan:

2) työkyvyttömyyseläkettä 22 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa työkyvyttömälle vakuutetulle, joka on 65 vuotta nuorempi, tai työkyvyttömyyseläkettä yksilöllisenä varhaiseläkkeenä 22 a §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa 60 mutta ei vielä 65 vuotta täyttäneelle vakuutetulle; tai

22 a §

Sen estämättä, mitä 22 §:ssä on säädetty, on 60 vuotta täyttäneellä vakuutetulla oikeus saada työkyvyttömyyseläkettä yksilöllisenä varhaiseläkkeenä, jos hänen työkykynsä, huomioon ottaen sairaus, vika tai vamma, ikäänymiseen liittyvät tekijät, ammatissaolon pitkäaikaisuus, hänelle työstä aiheutunut rasittuneisuus ja kuluneisuus sekä työolosuhteet, on pysyvästi siinä määrin alentunut, ettei hänen kohtuudella voida edellyttää enää jatkavan

ansiotyötään. Eläkkeen saamisen edellytyksenä on lisäksi, että vakuutettu on joko lopettanut ansiotyön tai että hänen ansiotulonsa voidaan arvioida kuukaudessa keskimäärin pienemmiksi kuin 689,58 markkaa. Työn lopettamisen tai ansiotulojen vähentymisen tulee olla tapahtunut aikaisintaan 360 päivää ennen yksilölliseen varhaiseläkkeeseen oikeuttavan työkyvyttömyyden alkamista. Tällöin jätetään huomioon ottamatta päivät, joilta vakuutettu on saanut:

Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 199 .

Vakuutettu, joka on täyttänyt 55 vuotta ennen tämän lain voimaantuloa tai joka on syntynyt vuonna 1937, säilyttää kuitenkin oikeutensa yksilölliseen varhaiseläkkeeseen ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleiden säännösten mukaisesti.

Tässä laissa säädetty markkamäärä vastaa työntekijäin eläkelain 9 §:n mukaan vuodelle 1985 vahvistettua palkkaindeksilukua.

12

Helsingissä 11 päivänä lokakuuta 1991

Tasavallan Presidentti

MAUNO KOIVISTO

Sosiaali- ja terveysministeri *Eeva Kuuskoski*

1.

Laki**työntekijäin eläkelain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 8 päivänä heinäkuuta 1961 annetun työntekijäin eläkelain (395/61) 4 e §:n 1 momentti, 4 f §:n 1 momentin johdantokappale sekä 5 c §:n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 4 e §:n 1 momentti ja 5 c §:n 1 momentti 30 päivänä kesäkuuta 1989 annetussa laissa (605/89) ja 4 f §:n johdantokappale 8 päivänä elokuuta 1986 annetussa laissa (603/86), seuraavasti:

Voimassa oleva laki

4 e §

Sen estämättä, mitä 4 §:n 3 momentissa ja 5 b §:n 1 momentissa on säädetty täyden työkyvyttömyyseläkkeen saamisesta, 55 vuotta täyttäneellä työntekijällä on oikeus saada työkyvyttömyyseläkettä yksilöllisenä varhaiseläkkeenä, jos hänen työkykynsä, huomioon ottaen sairaus, vika tai vamma, ikääntymiseen liittyvät tekijät, ammatissaolon pitkäaikaisuus, hänelle työstä aiheutunut rasittuneisuus ja kuluneisuus sekä työolosuhteet, on pysyvästi siinä määrin alentunut, ettei hänen kohtuudella voida edellyttää enää jatkavan ansiotyötään. Edellytyksenä on kuitenkin, että työntekijä on lopettanut 8 §:n 4 momentissa mainituissa laeissa, eläkeohjesäännössä tai eläkesäännöissä tarkoitettua ansiotyön tai että hänen ansiotulonsa näistä töistä voidaan arvioida kuukaudessa keskimäärin pienemmiksi kuin 1 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu markkamäärä. Yksilöllisen varhaiseläkkeen saamisen edellytyksenä on lisäksi, että yksilöllistä varhaiseläkettä määrätessä voidaan eläkkeeseen oikeuttavana ottaa huomioon myös eläkeiän saavuttamiseen jäljellä oleva aika tai sitä vastaava ansio, ei kuitenkaan silloin, kun työntekijällä on oikeus yksilölliseen varhaiseläkkeeseen 8 §:n 4 momentissa mainitun muun lain, eläkeohjesäännön tai eläkesäännön mukaan.

4 f §

Oikeus saada osa-aikaeläkettä on osa-aikatyöhön siirtyneellä 60 mutta ei 65 vuotta täyttäneellä työntekijällä, edellyttäen että:

Ehdotus

4 e §

Sen estämättä, mitä 4 §:n 3 momentissa ja 5 b §:n 1 momentissa on säädetty täyden työkyvyttömyyseläkkeen saamisesta, 60 vuotta täyttäneellä työntekijällä on oikeus saada työkyvyttömyyseläkettä yksilöllisenä varhaiseläkkeenä, jos hänen työkykynsä, huomioon ottaen sairaus, vika tai vamma, ikääntymiseen liittyvät tekijät, ammatissaolon pitkäaikaisuus, hänelle työstä aiheutunut rasittuneisuus ja kuluneisuus sekä työolosuhteet, on pysyvästi siinä määrin alentunut, ettei hänen kohtuudella voida edellyttää enää jatkavan ansiotyötään. Edellytyksenä on kuitenkin, että työntekijä on lopettanut 8 §:n 4 momentissa mainituissa laeissa, eläkeohjesäännössä tai eläkesäännöissä tarkoitettua ansiotyön tai että hänen ansiotulonsa näistä töistä voidaan arvioida kuukaudessa keskimäärin pienemmiksi kuin 1 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu markkamäärä. Yksilöllisen varhaiseläkkeen saamisen edellytyksenä on lisäksi, että yksilöllistä varhaiseläkettä määrätessä voidaan eläkkeeseen oikeuttavana ottaa huomioon myös eläkeiän saavuttamiseen jäljellä oleva aika tai sitä vastaava ansio, ei kuitenkaan silloin, kun työntekijällä on oikeus yksilölliseen varhaiseläkkeeseen 8 §:n 4 momentissa mainitun muun lain, eläkeohjesäännön tai eläkesäännön mukaan.

4 f §

Oikeus saada osa-aikaeläkettä on osa-aikatyöhön siirtynereillä 58 mutta ei 65 vuotta täyttäneellä työntekijällä edellyttäen, että:

Voimassa oleva laki

5 c §

Osa-aikaeläkkeen määrä on, jollei 2 ja 3 momentista muuta johdu, 60 vuotta täyttäneellä työntekijällä 44 prosenttia 4 f §:n 3 momentin mukaan määritellyn tämän lain piiriin kuuluvasta ansiotyöstä saadun vakiintuneen ansiotulon ja 8 §:n 4 momentissa tarkoitettujen lakien, eläkeohjesäännön tai eläkesääntöjen piiriin kuuluvasta osa-aikaisesta ansiotyöstä saadun ansiotulon erotuksesta. Jos osa-aikaeläke alkaa myöhemmin kuin sitä kuukautta seuraavan kuukauden alusta, jona työntekijä täyttää 60 vuotta, edellä mainittua prosenttilukua korotetaan 1/3 prosenttiyksikköä jokaiselta kuukaudelta, jolta työntekijän ikä osa-aikaeläkkeen alkaessa ylittää 60 vuotta.

Ehdotus

5 c §

Osa-aikaeläkkeen määrä on, jollei 2 ja 3 momentista muuta johdu, 58 vuotta täyttäneellä työntekijällä 44 prosenttia 4 f §:n 3 momentin mukaan määritellyn tämän lain piiriin kuuluvasta ansiotyöstä saadun vakiintuneen ansiotulon ja 8 §:n 4 momentissa tarkoitettujen lakien, eläkeohjesäännön tai eläkesääntöjen piiriin kuuluvasta osa-aikaisesta ansiotyöstä saadun ansiotulon erotuksesta. Jos osa-aikaeläke alkaa myöhemmin kuin sitä kuukautta seuraavan kuukauden alusta, jona työntekijä täyttää 60 vuotta, edellä mainittua prosenttilukua korotetaan 1/3 prosenttiyksikköä jokaiselta kuukaudelta, jolta työntekijän ikä osa-aikaeläkkeen alkaessa ylittää 60 vuotta.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 199 .*

Tätä lakia sovelletaan eläketapahtumaan, joka on sattunut tämän lain voimassa ollessa. Vakuutettu, joka on täyttänyt 55 vuotta ennen tämän lain voimaantuloa tai joka on syntynyt vuonna 1937, säilyttää kuitenkin oikeutensa yksilölliseen varhaiseläkkeeseen ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleiden säännösten mukaisesti.

2.

Laki**lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin
eläkelain 4 a §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 9 päivänä helmikuuta 1962 annetun lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain (134/62) 4 a §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on 30 päivänä kesäkuuta 1989 annetussa laissa (606/89), seuraavasti:

Voimassa oleva laki

4 a §

Sen estämättä, mitä 4 §:n 2 momentissa ja 5 §:n 3 momentissa on säädetty täyden työkyvyttömyyseläkkeen saamisesta, 55 vuotta täytäneellä työntekijällä on oikeus saada työkyvyttömyyseläkettä yksilöllisenä varhaiseläkkeenä, jos hänen työkykynsä, huomioon ottaen sairaus, vika tai vamma, ikääntymiseen liittyvät tekijät, ammatissaolon pitkäaikaisuus, hänelle työstä aiheutunut rasittuneisuus ja kuluneisuus sekä työolosuhteet, on pysyvästi siinä määrin alentunut, ettei hänen kohtuudella voida edellyttää enää jatkavan ansiotyötään. Edellytyksenä on kuitenkin, että työntekijä on lopettanut 8 §:n 4 momentissa mainituissa laeissa, eläkeohjesäännössä tai eläkesäännöissä tarkoitetun ansiotyön tai että hänen ansiotulonsa näistä töistä voidaan arvioida kuukaudessa keskimäärin pienemmiksi kuin työntekijäin eläkelain 1 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu markkamäärä. Yksilöllisen varhaiseläkkeen saamisen edellytyksenä on lisäksi, että yksilöllistä varhaiseläkettä määrättäessä voidaan eläkkeeseen oikeuttavana ottaa huomioon myös eläkeiän saavuttamiseen jäljellä oleva aika tai sitä vastaava ansio, ei kuitenkaan silloin, kun työntekijällä on oikeus yksilölliseen varhaiseläkkeeseen työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainitun muun lain, eläkeohjesäännön tai eläkesäännön mukaan.

Ehdotus

4 a §

Sen estämättä, mitä 4 §:n 2 momentissa ja 5 §:n 3 momentissa on säädetty täyden työkyvyttömyyseläkkeen saamisesta, 60 vuotta täytäneellä työntekijällä on oikeus saada työkyvyttömyyseläkettä yksilöllisenä varhaiseläkkeenä, jos hänen työkykynsä, huomioon ottaen sairaus, vika tai vamma, ikääntymiseen liittyvät tekijät, ammatissaolon pitkäaikaisuus, hänelle työstä aiheutunut rasittuneisuus ja kuluneisuus sekä työolosuhteet, on pysyvästi siinä määrin alentunut, ettei hänen kohtuudella voida edellyttää enää jatkavan ansiotyötään. Edellytyksenä on kuitenkin, että työntekijä on lopettanut 8 §:n 4 momentissa mainituissa laeissa, eläkeohjesäännössä tai eläkesäännöissä tarkoitetun ansiotyön tai että hänen ansiotulonsa näistä töistä voidaan arvioida kuukaudessa keskimäärin pienemmiksi kuin työntekijäin eläkelain 1 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu markkamäärä. Yksilöllisen varhaiseläkkeen saamisen edellytyksenä on lisäksi, että yksilöllistä varhaiseläkettä määrättäessä voidaan eläkkeeseen oikeuttavana ottaa huomioon myös eläkeiän saavuttamiseen jäljellä oleva aika tai sitä vastaava ansio, ei kuitenkaan silloin, kun työntekijällä on oikeus yksilölliseen varhaiseläkkeeseen työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainitun muun lain, eläkeohjesäännön tai eläkesäännön mukaan.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 199 .*

Tätä lakia sovelletaan eläketapahtumaan, joka on sattunut tämän lain voimassa ollessa. Vakuutettu, joka on täyttänyt 55 vuotta ennen tämän lain voimaantuloa tai joka on syntynyt vuonna 1937 säilyttää kuitenkin oikeutensa yksilölliseen varhaiseläkkeeseen ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleiden säännösten mukaisesti.

3.

Laki**merimieseläkelain 15 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 26 päivänä tammikuuta 1956 annetun merimieseläkelain (72/56) 15 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on 31 päivänä joulukuuta 1986 annetussa laissa (1038/86), seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

15 §

Sen estämättä, mitä 1 momentissa on säädetty täyden työkyvyttömyyseläkkeen saamisesta, 55 vuotta täyttäneellä vakuutetulla on oikeus saada työkyvyttömyyseläkettä yksilöllisenä varhaiseläkkeenä, jos hänen työkykynsä huomioon ottaen sairaus, vika tai vamma, ikääntymiseen liittyvät tekijät, ammatissaolon pitkäaikaisuus, hänelle työstä aiheutunut rasituneisuus ja kuluneisuus sekä työolosuhteet on pysyvästi siinä määrin alentunut, ettei hänen kohtuudella voida edellyttää enää jatkavan ansiotyötään. Edellytyksenä on kuitenkin, että vakuutettu on lopettanut työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainituissa laeissa, eläkeohjesäännössä tai eläkesäännöissä tarkoitetun ansiotyön tai että hänen ansiotulonsa näistä töistä voidaan arvioida kuukaudessa keskimäärin pienemmiksi kuin työntekijäin eläkelain 1 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu markkamäärä. Yksilöllisen varhaiseläkkeen saamisen edellytyksenä on lisäksi, että yksilöllistä varhaiseläkettä määrättäessä voidaan eläkkeeseen oikeuttavana ottaa huomioon myös eläkeiän saavuttamiseen jäljellä oleva aika tai sitä vastaava ansio.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa on säädetty täyden työkyvyttömyyseläkkeen saamisesta, 60 vuotta täyttäneellä vakuutetulla on oikeus saada työkyvyttömyyseläkettä yksilöllisenä varhaiseläkkeenä, jos hänen työkykynsä huomioon ottaen sairaus, vika tai vamma, ikääntymiseen liittyvät tekijät, ammatissaolon pitkäaikaisuus, hänelle työstä aiheutunut rasituneisuus ja kuluneisuus sekä työolosuhteet on pysyvästi siinä määrin alentunut, ettei hänen kohtuudella voida edellyttää enää jatkavan ansiotyötään. Edellytyksenä on kuitenkin, että vakuutettu on lopettanut työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainituissa laeissa, eläkeohjesäännössä tai eläkesäännöissä tarkoitetun ansiotyön tai että hänen ansiotulonsa näistä töistä voidaan arvioida kuukaudessa keskimäärin pienemmiksi kuin työntekijäin eläkelain 1 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu markkamäärä. Yksilöllisen varhaiseläkkeen saamisen edellytyksenä on lisäksi, että yksilöllistä varhaiseläkettä määrättäessä voidaan eläkkeeseen oikeuttavana ottaa huomioon myös eläkeiän saavuttamiseen jäljellä oleva aika tai sitä vastaava ansio.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 199 .*

Tätä lakia sovelletaan eläketapahtumaan, joka on sattunut tämän lain voimassa ollessa. Vakuutettu, joka on täyttänyt 55 vuotta ennen tämän lain voimaantuloa tai joka on syntynyt vuonna 1937, säilyttää kuitenkin oikeutensa yksilölliseen varhaiseläkkeeseen ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleiden säännösten mukaisesti.

4.

Laki**kansaneläkelain 20 ja 22 a §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 8 päivänä kesäkuuta 1956 annetun kansaneläkelain (347/56) 20 §:n 1 momentin 2 kohta ja 22 a §:n 1 momentin johdantokappale,
 sellaisena kuin ne ovat, 20 §:n 1 momentin 2 kohta 26 päivänä heinäkuuta 1985 annetussa laissa (670/85) ja 22 a §:n 1 momentin johdantokappale 27 maaliskuuta 1991 annetussa laissa (619/91), seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

3 luku

Eläkeoikeus

20 §

Kansaneläkkeenä maksetaan:

2) työkyvyttömyyseläkettä 22 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa työkyvyttömälle vakuutetulle, joka on 65 vuotta nuorempi, tai työkyvyttömyyseläkettä yksilöllisenä varhaiseläkkeenä 22 a §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa 55 mutta ei vielä 65 vuotta täyttäneelle vakuutetulle; tai

22 a §

Sen estämättä, mitä 22 §:ssä on säädetty, on 55 vuotta täyttäneellä vakuutetulla oikeus saada työkyvyttömyyseläkettä yksilöllisenä varhaiseläkkeenä, jos hänen työkykynsä, huomioon ottaen sairaus, vika tai vamma, ikääntymiseen liittyvät tekijät, ammatissaolon pitkäaikaisuus, hänelle työstä aiheutunut rasittuneisuus ja kuluneisuus sekä työolosuhteet, on pysyvästi siinä määrin alentunut, ettei hänen kohtuudella voida edellyttää enää jatkavan ansiotyötään. Eläkkeen saamisen edellytyksenä on lisäksi, että vakuutettu on joko lopettanut ansiotyön tai että hänen ansiotulonsa voidaan arvioida kuukaudessa keskimäärin pienemmiksi kuin 689,58 markkaa. Työn lopettamisen tai ansiotulojen vähentymisen tulee olla tapahtunut aikaisintaan 360 päivää ennen yksilölliseen varhaiseläkkeeseen oikeuttavan työkyvyttömyyden alkamista. Tällöin jätetään huomioon ottamatta päivät, joilta vakuutettu on saanut:

3 luku

Eläkeoikeus

20 §

Kansaneläkkeenä maksetaan:

2) työkyvyttömyyseläkettä 22 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa työkyvyttömälle vakuutetulle, joka on 65 vuotta nuorempi, tai työkyvyttömyyseläkettä yksilöllisenä varhaiseläkkeenä 22 a §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa 60 mutta ei vielä 65 vuotta täyttäneelle vakuutetulle; tai

22 a §

Sen estämättä, mitä 22 §:ssä on säädetty, on 60 vuotta täyttäneellä vakuutetulla oikeus saada työkyvyttömyyseläkettä yksilöllisenä varhaiseläkkeenä, jos hänen työkykynsä, huomioon ottaen sairaus, vika tai vamma, ikääntymiseen liittyvät tekijät, ammatissaolon pitkäaikaisuus, hänelle työstä aiheutunut rasittuneisuus ja kuluneisuus sekä työolosuhteet, on pysyvästi siinä määrin alentunut, ettei hänen kohtuudella voida edellyttää enää jatkavan ansiotyötään. Eläkkeen saamisen edellytyksenä on lisäksi, että vakuutettu on joko lopettanut ansiotyön tai että hänen ansiotulonsa voidaan arvioida kuukaudessa keskimäärin pienemmiksi kuin 689,58 markkaa. Työn lopettamisen tai ansiotulojen vähentymisen tulee olla tapahtunut aikaisintaan 360 päivää ennen yksilölliseen varhaiseläkkeeseen oikeuttavan työkyvyttömyyden alkamista. Tällöin jätetään huomioon ottamatta päivät, joilta vakuutettu on saanut:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

*Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 199 .*

Vakuutettu, joka on täyttänyt 55 vuotta ennen tämän lain voimaantuloa tai joka on syntynyt vuonna 1937, säilyttää kuitenkin oikeutensa yksilölliseen varhaiseläkkeeseen ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleiden säännösten mukaisesti.

Tässä laissa säädetty markkamäärä vastaa työntekijäin eläkelain 9 §:n mukaan vuodelle 1985 vahvistettua palkkaindeksilukua.